

zeno.

DeMorgen. ZATERDAG 09/05/2015

Francesca Vanthielen

**'Ik voel me
geen halve
vrouw'**

OK
vrouwen

Ongewild Kinderloos

Melanie Notkin

**'Wij zijn geen
kieskeurige
carrière-
bitches'**

Lisbeth Imbo

**'Ideaalbeeld
van toen ik
achttien was,
is er bij
mij nog'**

Anneke Ernon

**'Ik val niet
in een gat
als het niet
gebeurt'**

Eén op de tien Vlaamse vrouwen tussen 35 en 45 is ongewild kinderloos

Van alle Vlaamse vrouwen tussen 35 en 45 jaar is één op de tien een OK-vrouw: Ongewild Kinderloos. Zij voelen zich in vergelijking met moeders vaker minderwaardig, en liegen soms over hun situatie. 'OK-vrouwen kunnen op weinig begrip rekenen.'

BARBARA DEBUSSCHERE

Anno 2015 is moeder worden niet meer zo vanzelfsprekend. Meer en meer vrouwen krijgen geen kinderen. Onder hen zijn er twee groepen die erg van elkaar verschillen. Dat blijkt uit een enquête van iVOX in opdracht van deze krant bij duizend Vlaamse vrouwen tussen 35 en 45 jaar.

Ruim de helft van de kinderloze vrouwen koos daar bewust voor en is er blij mee. Een kleine helft (44 procent) heeft een bijna even sterke kinderwens als moeders, maar bleef kinderloos. De belangrijkste reden: ze liepen de juiste partner niet tijdig tegen het lijf (51 procent). Minder dan de helft heeft momenteel een partner. De helft van de ongewild kinderloze vrouwen heeft haar droom om moeder te worden opgeborgen.

De impact op het gevoelsleven is nefast. Meer dan een kwart van de ongewild kinderloze vrouwen voelt zich "abnormaal in onze samenleving", dubbel zoveel als de bewust kinderloze vrouwen. Meer dan één op drie voelt zich minderwaardig ten opzichte van moeders.

Zich moeten verantwoorden blijkt de grootste frustratie (56 procent), maar ook gesprekken over kinderen liggen lastig. Ruim één op drie voelt zich ongemakkelijk bij gesprekken over kinderen, één op vijf liegt wel eens over de redenen waarom ze kinderloos zijn.

Vooroordelen blijken dan ook een realiteit. 13 procent van de moeders oordeelt dat kinderloze vrouwen van hun leeftijd "raar" zijn. 66 procent van de moeders ziet de carrière als belangrijkste reden waarom leeftijdsgenoten geen kinderen hebben. In werkelijkheid is dat bij slechts een absolute minderheid (1,6 procent) het geval.

Waar de bewust kinderlozen zich minder lijken aan te trekken van die commentaren, is de situatie voor hun ongewild kinderloze zusters vaak pijnlijk. "Zij kunnen op weinig begrip rekenen omdat hun verlies niet concreet tastbaar is. Zeker als ze ook geen partner hebben, krijgen ze een dubbele opdoffer en gaan ze vaak door een rouwfase", reageert psychoanalyticus Stijn Vanheule (UGent).

Melanie Notkin breekt met 'Otherhood'

Melanie

'De obsessie met het moederschap mag wel eens ophouden'

Het is mogelijk een van de meest onderschatte sociale fenomenen van deze tijd: ongewild kinderloze vrouwen. Dat zegt de Amerikaanse ondernemster én OK-vrouw Melanie Notkin (46), die in haar boek 'Otherhood' een stem geeft aan deze groter wordende groep vrouwen. 'We worden weggezet als kieskeurige carrièrebitches of egocentrische losbollen. Dat beeld wil ik keren.'

BARBARA DEBUSSCHERE

Als kind krijg je mee dat meisjes alles minstens even goed kunnen als jongens en dat je goed moeten studeren zodat je niet afhankelijk moet zijn van een man. Net zoals je moeder zul je natuurlijk ook een levenspartner en kinderen hebben, later. Maar wanneer later aangebroken is, de diploma's gehaald en de 'goeie' job binnen, zit je op een dag met een folder over eicellen invriezen in je handen. En stel je vast dat er geen man en geen kinderen zijn. Hoe is dat kunnen gebeuren en wat nu?

Zakenvrouw Melanie Notkin (46), alleenstaand en kinderloos, analyseerde haar eigen ervaringen en die van veel vriendinnen om uit te zoeken hoe ook zij tegen haar veertigste in die situatie was beland en welke lessen ze eruit kon trekken.

"Waarom haalde ook ik zowat alle andere doelen in mijn leven, maar een van mijn diepste wensen niet? Maakte ik de verkeerde keuzes? Is het het lot?", vraagt Notkin zich af in *Otherhood: Modern Women Finding a New Kind of Happiness*.

Ze interviewt sociologen, relatie-therapeuten en heel veel 'others' zoals zij zelf, en ze weeft haar persoonlijke verhaal als rode draad door het grotere verhaal. "Ik doe alsof ik blij ben wanneer ik na een zoveelste date naar mijn geweldige maar ook geweldig lege flat wandel", schrijft ze bijvoorbeeld. "Het lijkt wel alsof mijn leeftijd een luid galmende biologische klok is die iedereen wegjaagt." →

© DARREN CALABRESE/BELGA

Of ze legt uit hoe zij, tegen allerlei goedbedoelde adviezen in, haar eicellen niet laat invriezen om tijd te rekenen. “Het zou me te veel het gevoel geven dat ik het opgeef, dat het finaal te laat is om nog op de gewone manier manier moeder te worden.” En nu dat op haar 46ste echt zo is, toont Notkin hoe ze moedert zonder zelf moeder te zijn door helemaal op te gaan in haar rol als tante.

Dit verhaal is voor almaar meer vrouwen een realiteit, stelt Notkin. Sommigen belanden uiteindelijk wel in een relatie, maar dan is het misschien te laat voor kinderen. Anderen beslissen alleen een kind te krijgen of hebben plots stiefkinderen. Allemaal gaan ze door een confrontatie met zichzelf en de buitenwereld over iets wat een generatie geleden nog vanzelfsprekend was: moederschap.

Terwijl het aantal Amerikaanse vrouwen zonder kinderen tussen 40 en 44 jaar in 1976 op 9 procent lag, is dat nu 20 procent. Die groep is ondertussen zo aangedikt dat in oktober de eerste NotMom Summit plaatsvindt in Cleveland.

“Nooit eerder in de geschiedenis bleven zo veel vrouwen kinderloos. Nog altijd worden zij gezien als een uitzondering op de norm. Maar dat is niet langer zo en dat is mogelijk een van de meest onderschatte sociale fenomenen van deze tijd”, zegt Notkin.

“Het zijn vrouwen die al te lang onzichtbaar zijn gebleven en misbegrepen zijn. Het grootste misverstand is misschien wel dat ze geen kinderen willen, dat ze ervoor hebben gekozen omdat ze andere dingen belangrijker zouden vinden.”

Uw boek en columns over ‘otherhood’ zijn een hit. Geen toeval?

Melanie Notkin: “Dat kan haast niet. ‘Dit gaat over mij en mijn vriendinnen’, zeggen vrouwen me opgelucht. Dat komt omdat ongewild kinderloze vrouwen een stille uitbreidende groep vormen die een intens conflict met de tijd en de maatschappij beleeft.

“Deze dochters van het feminisme dachten altijd dat ze, zoals hun moeder, een man en een gezin zouden hebben en de goeie job en economische onafhankelijkheid. Vandaag stellen we vast dat steeds meer van die vrouwen uit de Generatie X wel dat laatste weten te verzilveren maar niet dat gezin. Daarom gaat ‘the otherhood’ niet over een strijd voor seksuele en andere vrijheden, maar over een innerlijke, existentiële strijd, over wat het betekent om een vrouw zonder kinderen te zijn.”

‘Vrouwen zijn betere multitaskers dan mannen. Dat hele carrière- verwijf slaat dus nergens op’

Hoe ziet die ‘strijd’ eruit?

“Zij die wel een gezin willen maar dat niet hebben, worden scheef bekeken. Zelfs nu allerlei onconventionele levensstijlen aanvaard zijn, wordt de kinderloze vrouw als een halve of mislukte vrouw gezien. Een vrouw die niet genoeg moeite heeft gedaan. Het gaat er nu om dat beeld te keren, want dat doet pijn. In Europa is het misschien wat subtieler, maar opiniepeilingen onder Amerikanen tonen dat bijna 40 procent van de bevolking vindt dat kinderloos zijn fundamenteel slecht is.

“Een vrouw van rond de veertig die geen partner of kinderen heeft en enkel kinderen wil met een geliefde, is al snel ‘een carrièrebitch’, ‘te kieskeurig’, ‘te onafhankelijk’, ‘kil’, ‘geen moeder materiaal’. Dat is de moderne versie van de oude vrijster. Of ze wordt weggezet als de egocentrische, materialistische losbol die alles doet wat ze wil zoals je dat in *Sex and the City* ziet. Dat een vrouw, tegen haar verlangen in, door omstandigheden alleen en kinderloos is, wordt moeilijk aanvaard. Het móet aan die vrouw liggen, zo luidt het.”

Terwijl deze vrouwen vaak door een dubbel verdriet moeten?

“We leven zeer terecht mee met onvruchtbare koppels die door een ivf-procedure moeten – ongewild kinderloze koppels. Maar ik tekende verhalen op van vrouwen die tijd, energie en liefde in hun metekinderen stoppen en toch nog weggezet worden als ‘niet moederlijk’. Of vrienden die melden dat je ‘je best niet gedaan hebt’ of ‘dan wellicht niet genoeg van kinderen houdt’. Of ‘Jij weet niet wat liefde is, want jij hebt geen kinderen.

BIO

**Melanie Notkin
(46)**

- ◆ geboren in een joods gezin in 1969 in Montreal.
- ◆ trok na haar studie naar New York en werd daar marketing- en communicatiemanager voor verschillende grote Fortune 500-bedrijven, waaronder *The New York Times*, *American Express* en *L'Oréal*.
- ◆ richtte in 2008 het bedrijf *Savvy Auntie* op: een multimediaal lifestylemerk voor tantes, meters en andere kinderloze vrouwen die dol zijn op kinderen en tips en adviezen willen over uitjes, spelletjes, cadeaus.
- ◆ Publiceerde in 2011 de bestseller *Savvy Auntie: The Ultimate Guide for Cool Aunts, Great-Aunts, Godmothers and All Women Who Love Kids*.
- ◆ Publiceerde in 2014 *Otherhood: Modern Women Finding a New Kind of Happiness*.

“De opmerkingen zijn vaak keihard voor vrouwen die wanneer ze de leeftijd naderen waarop hun vruchtbaarheid afloopt, erg moeilijke keuzes maken. Gaan we toch maar in zee met een man die we niet echt graag zien om alsnog moeder te kunnen worden? Krijgen we alleen een kind? Blijven we bij de man die we graag zien, maar die geen kinderen meer wil? Laten we geweldige carrièrekansen liggen omdat we erop gokken dat het er toch nog van zal komen? Vriezen we eicellen in? Dit is een nieuwe en zware fase in steeds meer vrouwenlevens, maar ze wordt niet erkend.”

U gebruikt ‘we’ wanneer u schrijft en spreekt over ‘the otherhood’. Hoe misbegrepen voelt u zich?

“Ik vind het belangrijk dat ongewild kinderloze vrouwen zich als een nieuwe ‘sisterhood’ verbonden voelen met elkaar. Ook ik begon me, toen ik de veertig naderde, af te vragen hoe het kwam dat de mannen die in mij geïnteresseerd waren uiteindelijk toch nooit een echt engagement wilden aangaan en hoe ik mijn verlangen naar een gezin, dat altijd zo evident had geleken, nog zou kunnen waarmaken.

“Ook ik vroeg me af waarom ik kritiek kreeg omdat ik zei dat ik wel kinderen wilde, maar niet in mijn eentje of met iemand die ik eigenlijk niet graag zag. Of waarom de mannen met wie ik datete altijd meteen op zoek gingen naar wat er mis is met mij en niet leken te kunnen aanvaarden dat je als vrouw ook gewoon pech kunt hebben gehad in de afdeling relaties.”

Over dat laatste schrijft u op *The Huffington Post* pijnlijke, maar ook hilarische columns.

“Het idee voor het boek is op die manier ontstaan, want naar aanleiding van die columns kreeg ik erg veel reacties en merkte ik dat niet alleen mijn vriendinnen en ik, maar duizenden en duizenden andere vrouwen dit allemaal meemaken. Voor ik het wist was het een item op CNN: ‘de waarheid over kinderloze vrouwen.’

“Honderden interviews en twee onderzoeken later weten we dat ‘the otherhood’ een sociologische realiteit is. Ik kon op den duur de gesprekken voorspellen. Altijd weer die verbazing dat een vrouw die slim, sterk, niet onknap en onafhankelijk is nooit lange relaties, laat staan een gezin heeft. Dan krijg je te horen: ‘Sommige mensen willen nu eenmaal geen serieuze relatie.’

“De realiteit dat je bijvoorbeeld zelf hebt besloten niet in slechte relaties te blijven hangen of dat mannen jou hebben verlaten, wordt niet snel aanvaard. Of je bent te kieskeurig. Maar als kieskeurig betekent dat je je niet neerlegt bij een slechts halfbakken liefde, dan ben ik liever kieskeurig.”

De vrouwen die u aan het woord laat, hebben opvallend vaak een stevige status en job. Is daar echt geen verband?

“Ja en nee, denk ik. In mijn generatie zie je toch nog wel dat mannen het moeilijk hebben met een vrouw die hen op dat vlak overklast, een vrouw die hen dan zogezegd ‘niet nodig’ heeft. In datingsituaties zie je dan dat vrouwen te veel de ‘man’ spelen, zoals ze vaak op hun werk doen, en mannen in de war zijn over hun rol.

“Ik kan erg triest en woedend worden over de ‘Career-Womanitis’ die zovelen als diagnose stellen over vrouwen. ‘Je werkt te hard en je bent te onafhankelijk.’ De meerderheid van de vaders en de moeders werken toch ook? Alsof een vrouw die werkt maar kinderloos is ‘vergat’ verliefd te worden en aan kinderen te beginnen.

“Vrouwen zijn betere multitaskers dan mannen. Dat hele carrière-verwijt slaat dus nergens op. Een man met een goeie job van 43 die alleen is, is gewoon alleen. Een vrouw met exact hetzelfde levenspad is al heel snel ‘een carrièrevrouw’. Ook ‘je bent te onafhankelijk’ kan ik niet meer horen. Oorzaak en gevolg worden door elkaar gehaald. Ik kan niet anders dan onafhankelijk zijn. Er is niemand op wie ik kan terugvallen.”

Welke oorzaken liggen volgens u aan de basis van dit fenomeen?

“De rode draad in veel verhalen is dat deze vrouwen, in tegenstelling tot hun moeders, de kans hebben om te wachten op wie echt bij hen past. Dit zijn niet de oude vrijsters die ‘niet gekozen worden’; het zijn net vaak succesvolle en aantrekkelijke vrouwen die niet per se een man nodig hebben. Omdat ze met andere woorden de kans hebben om zich niet te moeten vastzetten in een minder goede relatie, doen ze dat ook niet.

“Daarnaast is er sprake van wat ik ‘de bermudadriehoek’ van het daten noem. Het lijkt wel alsof een 35- tot 42-jarige vrouw die op date gaat in een gat zwart verdwijnt. Dat komt omdat veel mannen dan die biologische klok horen tikken. Vaak willen single mannen zich niet zo snel engageren en aan kinderen beginnen. Dus

‘Ik leid niet het leven dat ik had verlangd, maar het is wel een leven dat op veel vlakken ver boven mijn verwachtingen ligt’

mijden ze vrouwen in de deadlineleef-tijd. Daarna wordt het gelukkig weer beter, heb ik gemerkt.” *(lacht)*

Wat nu?

“We moeten eerlijker zijn. Stoppen met de scripts die we voorgeschoteld krijgen – ‘ik vind mijn werk belangrijker’, ‘ik wil vrijheid’ – te herhalen. Sommigen voelen zich door het feminisme bijna verplicht om dat te zeggen, en ook de bewust kinderlozen die daar erg zelfverzekerd over zijn, overstemmen het verhaal van ‘the otherhood’. We moeten dat doorbreken. Wees niet bang te zeggen dat je rouwt. Dat het zwaar is om je te moeten verantwoorden voor het single zijn of kinderloosheid.

“Aanvaard dat dat verdriet er altijd zal zijn, maar blijf er ook niet in hangen. Want door de technologische vooruitgang is de druk soms nog groter. ‘Het kan wel nog, dus moet je het maar in je eentje doen’, hoor ik ook. Ik en veel anderen willen echter geen kind zonder partner. Dat je je daarvoor moet verantwoorden is erg. Zeg dat. Maar ga ook verder met je leven. Er is geen absoluut goede keuze en ons idee van wat het moederschap is, is ook maar een fantasie.

“Wat ook belangrijk is, is je leven met andere zaken invullen en beseffen dat moederschap niet altijd zo letterlijk hoeft te zijn. Sommige van de meest moederlijke vrouwen, zoals Oprah Winfrey, hebben geen kinderen. Ik heb zelf een bedrijf voor ‘tantes’ opgericht, want heel veel vrouwen zijn tante of spelen een belangrijke rol in de levens van neefjes, nichtjes, metekinderen.

© CIRCE HAMILTON

“Alle geweldige zaken die ik kan doen als ondernemer, tante, vriendin en de rol die ik speel als meter, coach, mentor in de levens van kinderen hebben ervoor gezorgd dat het na een lastige fase waarin je je dromen opgeeft weer veel beter gaat. Dit is niet het leven dat ik had verlangd, maar het is een leven dat op veel vlakken ver boven mijn verwachtingen ligt.

“En ja, het is een taboe maar we moeten ook dringend af van de moederschapsobsessie. Overal waar je kijkt zie je verhalen en boodschappen over moeders, van de roddelpers en de sterren tot gesprekken met collega’s en adviezen over hoe je een nog betere ‘übermom’ kunt zijn.

“Het idee-fixe dat het moederschap de enige manier is om een vrouw te zijn, mag echt dringend de vuilnisbak in.”

Hoe evolueert dit fenomeen volgens u bij de volgende generaties?

“Ik zie twee trends. Vrouwen van eind de twintig, begin de dertig praten al over hun vruchtbaarheid omdat ze ons, hun oudere ‘zusters’ die alleen en kinderloos blijven zien. Ze vragen zich af hoe het komt dat vrouwen die bereikt hebben wat zij zelf willen bereiken, namelijk een leuk leven met een goede carrière, toch kinderloos blijven. En dus bereiden ze zich daarop voor. Want als het ons kan overkomen, kan het ook hen overkomen. Ze hebben een inzicht in de toekomst dat wij niet hadden. Daarom gaan ze soms al sparen om hun eicellen in te vriezen. Ze zijn beter voorbereid.

“Ook is duidelijk dat de jonge mannen vandaag minder bang zijn voor werkende vrouwen die hen op dat vlak eventueel overkassen. Maar ik vraag me af of dat voldoende tegenwicht vormt tegen de tweede trend, namelijk de ‘hook-upcultuur’. Ik pleit voor weer wat ouderwetser daten, maar onder de jongeren is daten er zelfs niet meer bij. Ze zoeken elkaar op Tinder en hebben seks, zogezegd zonder emoties. Ik vraag me af of dat het aantal otherhood-vrouwen, ondanks het grotere inzicht op jongere leeftijd, niet nog zal doen toenemen.”

Wat zou u aan vrouwen willen zeggen op deze moederdag?

“Aan alle moeders een dikke duim omhoog én de vraag om eens extra begaan te zijn met hun kinderloze vriendinnen. Zeker voor sommigen onder hen kan dit een pijnlijke periode zijn.”

Hoofdredacteur van 'De Morgen' (en nu nog OK-vrouw)

Lisbeth 'Mijn leven is gewoon

Er zijn veel vrouwen ongewild kinderloos. Maar niet iedereen wil daar publiekelijk over getuigen. Lisbeth Imbo (39), hoofdredacteur van deze krant, doet dat wel. 'Het ideaalbeeld van toen ik 18 was, gaat voorlopig nog niet weg.'

SOFIE MULDER

Le heeft hier lang over getwijfeld, zegt ze. Want het onderwerp is delicaat. Toen ze er met andere vrouwen over sprak, vonden die het geweldig dat deze krant het thema aansnijdt, maar er zelf over getuigen, dat gingen ze niet doen. Zij doet dat dus wel. Omdat het blijkbaar erg moeilijk is om erover te praten zonder dat het als een falen aanvoelt. Daar zou ze graag iets aan veranderen.

Lisbeth Imbo (39) heeft geen kinderen. Niet omdat ze het niet wil, wel omdat het er nog niet van kwam. "Veel van mijn vriendinnen zitten in die situatie. En geen van ons had ooit een kinderloos bestaan in gedachten. Als je op een bepaalde leeftijd nog geen moeder bent, krijg je heel snel een label opgeplakt. Dat ik wel een carrièrevrouw zal zijn. Of te moeilijk in relaties ben. Dat soort van clichés. Maar ik wil niet gelabeld worden. Ik wil ook niet dat andere vrouwen gelabeld worden. Er valt niet zomaar een verklaring te verzinnen voor het feit dat ik geen kinderen heb. Hoogstens kun je zeggen dat mijn leven gewoon op een andere manier gelopen is."

© JONAS LAMPENS

even anders gelopen'

Dus ja, ze heeft een carrière, maar dat is geen hinderpaal voor kinderen. "An Goovaerts (*cohoofdredacteur van 'De Morgen'*) doet al voor de tweede keer in haar carrière deze job, en zij is moeder van twee. Het ene sluit het andere dus niet uit. Ik heb ook nog nooit een man laten staan voor mijn carrière. Ik word gewoon niet gemakkelijk verliefd."

In 2016 wordt ze veertig, maar in haar hoofd is de deur naar moederschap nog niet dicht, zegt ze. Op de vraag hoe aanwezig de kinderwens is, antwoordt ze: "Ik word daar niet door overheerst. Maar aanwezig is het wel. Ik heb altijd gezegd dat ik kinderen wou. Nooit heb ik daaraan getwijfeld. Zoals ik wist dat ik ooit grijze haren ging krijgen, zo wist ik dat ik ooit moeder zou worden."

Niet mislukt

Nochtans zijn er tegenwoordig best veel mogelijkheden. Je kunt met donorsperma aan de slag gaan. Je kunt je eicellen laten invriezen. Je kunt gewoon veel seks hebben zonder dat je in een relatie zit. Op zich is zwanger worden niet zo moeilijk als je geen fysieke problemen hebt.

"Misschien heeft het te maken met het beeld dat in mijn hoofd zit. Een kind op de wereld zetten vind ik een enorme verantwoordelijkheid, en ik wil dat in de best mogelijke omstandigheden doen. Voor mij betekent dat: met twee. Ik ken mezelf, ik heb iemand nodig om mee samen te werken en te brainstormen. (*glimlacht*) Dat is trouwens ook de reden waarom ik nooit een schrijvende journalist zou kunnen zijn. Alleen werken, dat is niks voor mij. Ik wil dus ook liefst een kind met iemand delen. Natuurlijk loopt het leven soms anders, en gaan koppels uit elkaar, maar dan is die goede start er tenminste toch al geweest.

"Als ik het alleen doe, moet ik ook van job veranderen, terwijl mijn job mijn passie is en grotendeels mijn identiteit bepaalt. Het mooiste cadeau dat je een kind kunt geven, is dat je als moeder gelukkig bent. Ik zou het mijn kind niet willen aandoen om te moeten zeggen wat ik allemaal heb moeten opgeven voor hem of haar. Ik wil daarmee niet zeg-

gen dat vrouwen die het wél alleen doen zich onvoldoende bewust zijn van hun verantwoordelijkheid, of geen gelukkige moeder kunnen zijn. Ik heb veel respect voor hen, alleen zou het voor mij niet werken."

De omstandigheden zijn liefst optimaal, dat zal voor veel vrouwen gelden, maar kun je dan nog spreken van de term 'ongewild' kindeloos? Het is geen keuze, zeggen OK-vrouwen, maar is het net geen heel bewuste keuze om te wachten?

"Misschien wel. Ik heb vriendinnen die 45 of ouder zijn, voor wie het intussen te laat is, en zij zeggen me ook geregeld dat ik er toch maar

'Ik heb nog nooit een man laten staan voor mijn carrière. Ik word gewoon niet gemakkelijk verliefd'

eens over moet nadenken om het alleen te doen. Ik heb een stevig netwerk rond me, dus het zou wel kunnen. Maar ik zit daar nog niet. Dat ideaalbeeld van toen ik 18 was, gaat voorlopig nog niet weg."

Niet dat ze ongelukkig is. Ze heeft vrede met de situatie, momenteel. Ze heeft veel kinderen om zich heen, van haar broers en vriendinnen, en ze heeft geen spijt van haar parcours tot nu toe. "Ik voel me niet mislukt als vrouw, maar ik kan me voorstellen dat zo'n gevoel kan binnensluipen als je niet in het reine bent met je leven, of als je niet goed wordt omringd. Ik praat er geregeld over met mijn vriendinnen, en voor mezelf weet ik dat alles wat tot nu toe is gebeurd, de moeite waard geweest is. Ik heb al fantastische dingen beleefd. (*denkt na*) Ik weet niet hoe ik er op zal terugkijken als ik vijftig ben. Maar nu voel ik geen onvrede."

Er zijn natuurlijk ook mannen die

met het thema worstelen. Ze zijn vooraan in de veertig, hebben geen partner maar willen graag vader worden, en wat krijgen ze dan te horen? 'Ach, als man heb je toch veel meer tijd.' Wat waar is, want bij hen staat er veel minder deadline op. Maar misschien willen mannen ook liever niet op hun 45ste nog vader worden. "Misschien halen we inderdaad vlugger de schouders op als we het verhaal van zo'n man horen, en krijgen mannen net als vrouwen te weinig gehoor. Dat proberen we met deze campagne te bereiken: dat mensen erover praten. Want dat doen we veel te weinig."

Of zij hierover met haar eigen moeder praat? Niet echt, zegt ze. "Omdat we allebei nog denken dat het wel goed komt. Het is voorlopig geen problematisch gegeven, dus moet er ook niet nodeloos over worden gepraat. (*zwaait even*) Maar ongetwijfeld zal mijn moeder dit stuk nu lezen en denken: 'Tiens, waarom vertel je dat niet gewoon tegen mij?'"

Notting Hill

Misschien zijn vrouwen te weinig bewust bezig met hun kinderplannen. Misschien moeten ze meer leren springen op het moment dat de juiste omstandigheden er wel zijn.

"Ik denk dat mijn generatie daarin een aparte positie inneemt", zegt Imbo. "Mijn moeder heeft drie kinderen gekregen, en zij en mijn vader hadden een vrij traditioneel huwelijk. Toen ze mijn twee oudere broers had, heeft ze wel nog gewerkt, maar daar is ze wat later mee gestopt. Ze heeft haar kinderen wel altijd gestimuleerd om op hun eigen benen te staan. De meeste vrouwen van mijn generatie begonnen niet aan kinderen op hun 25ste. Maar de twintigers en jonge dertigers van nu hebben veel geleerd van de twee generaties voor hen. Zij maken dat ze een diploma, werk en zelfstandigheid hebben, maar tegelijk zijn ze zich veel meer bewust van die andere pool in hun leven, en proberen ze op tijd aan kinderen te beginnen."

Een collega van Imbo zei ooit tegen haar: "Jouw generatie gelooft echt in de grote liefde. Maar zo werkt het niet." De man is negen jaar

jonger dan zij, vertelt ze nu, en ze moet nog altijd lachen als ze het weer oprakelt. "Wat volgens hem dan wel werkt? Gewoon goed overkomen. Pas op, misschien heeft hij gelijk, en had ik vroeger al eens moeten denken: gisteren was het niet slecht, en dat is al veel." (*lacht*)

Eén misverstand wil ze wel uit de wereld helpen: dat ze te kieskeurig zou zijn. Onzin, zegt Lisbeth Imbo. "Alsof mijn schoonzussen niet kieskeurig zijn geweest. Soms kom je gewoon de juiste mensen tegen op het verkeerde moment. (*lacht*) En soms kom je het op het juiste moment de foute mensen tegen."

'Ik word niet overheerst door een kinderwens, maar aanwezig is het wel. Ik heb altijd gezegd dat ik kinderen wou'

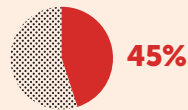
De kans is niet gering dat ze na deze bekentenis een stel sollicitaties zal mogen ontvangen. Ze lacht. "Zo zit ik helaas niet in elkaar. Ik geloof nog altijd heel erg in de verrassing. Je weet wel, zoals bij het boekenwinkeltje in de film *Notting Hill* waar de liefde van je leven plots komt binnenwandelen. Erg hè, maar ik kan er niks aan doen. Dus nee, ik stel geen hoop op eventuele kandidaten die zich nu komen aanmelden." (*lacht*)

Morgen is het moederdag. En dus gaat Lisbeth Imbo haar moeder vieren. "Sommige moeders vragen zich misschien af waarom we vandaag met deze campagne komen, op die éne dag in het jaar waarop zij in de schijnwerpers staan. Uiteraard willen we die dag niet afpakken van de moeders. We willen gewoon even aandacht vragen voor het feit dat veel vrouwen niet in die schijnwerpers staan, terwijl ze dat wel zouden willen."

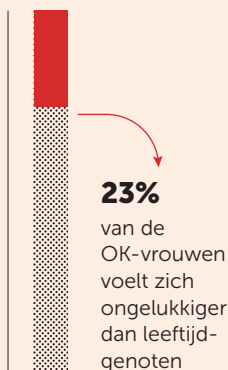
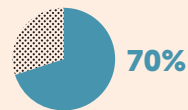
De cijfers

Heeft momenteel een relatie

OK-vrouwen

Bewust kinderloze vrouwen

10 jaar voor de enquête: kinderwens bijna even groot

OK-vrouwen
81%

Moeders
88%

36%

34%

Moeders zonder

Eén op de tien Vlaamse vrouwen tussen 35 en 45 is ongewild kinderloos. Deze OK-vrouwen (Ongewild Kinderloos) worden steeds talrijker maar daarom niet beter begrepen. ‘Ze botsen tegen stigmatisering en voelen zich minderwaardig.’ Dat moet anders.

BARBARA DEBUSSCHERE

Is een vrouw per definitie een moeder? Slechts een generatie geleden was dat nog zo. Vrouwen van boven de 35 zonder kinderen of man waren uitzonderingen, een beetje ‘zonderling’ of erg religieus. Vandaag zijn die kinderloze vrouwen een uitdijende groep in de westerse wereld. Moederschap is minder vanzelfsprekend dan ooit, ook bij ons.

Ruim een kwart van de vrouwen in Vlaanderen tussen de 35 en 45 is kinderloos, zo leren de cijfers. Kinderloze vrouwen worden meestal in twee hokjes gestoken: zij die geen kinderen wensen, en zij die omwille van biologische redenen geen kinderen kunnen krijgen.

Een enquête bij 1.000 Vlaamse vrouwen tussen 35 en 45 jaar door het onderzoeksbureau iVOX, in opdracht van *De Morgen*, legt echter

een andere groep bloot: die van vrouwen die biologisch gezien wel een kind kunnen krijgen, maar om andere redenen tegen hun wil kinderloos gebleven zijn – de ongewild kinderloze (OK) vrouwen. Maar liefst 44 procent van de ondervraagde kinderloze vrouwen geeft duidelijk aan *ongewild* kinderloos te zijn.

“De resultaten leggen een groep bloot die je misschien nog het best kunt omschrijven als ‘moeders zonder kinderen’”, zegt iVOX-onderzoeker Pieter Glorieux. “Hun kinderwens en gevoel over het moederschap is haast even sterk en even positief als bij moeders. Alleen zijn die kinderen er niet. En dat maakt hen ongelukkig.”

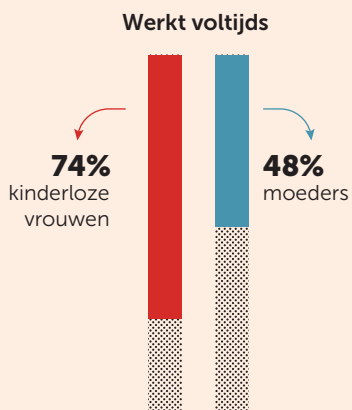
De OK-vrouwen zijn dol op kinderen en hadden tien jaar geleden dan ook een sterke kinderwens. Heeft de helft van hen deze ondertussen

opgeborgen, dan leeft bij de andere helft nog een sprankeltje hoop. “Die laatste groep zijn de vrouwen die wij over de vloer krijgen om eicellen te laten invriezen”, zegt Julie Nekkebroeck, psychologe in de fertiteitskliniek van het UZ Brussel. “Je voelt bij hen wanhoop omdat de biologie hen nu eenmaal niet meer tijd geeft.”

Waar liep het mis?

Die wanhoop heeft maatschappelijke oorzaken. Voor vrouwenlevens bestaat er geen blueprint meer zoals voorheen. Omdat vrouwen tussen hun 20ste en 30ste vandaag vooral studeren, de belangrijkste stappen in hun loopbaan zetten en veel meer keuzemogelijkheden in hun levens exploreren, is de tijd waarin ze hun kinderwens moeten realiseren ingekort.

Strategieën van OK-vrouwen om alsnog kinderen te kunnen krijgen

BRON: Enquête door IVOX

kinderen

© CHARLOTTE DUMORTIER

Julie Nekkebroeck: “De biologie dicteert dat kinderen krijgen ten laatste tussen de 30 en 40 moet gebeuren. Sommigen halen dat niet, omdat andere elementen in vrouwenlevens veel belangrijker geworden zijn. Omdat de traditionele conventies veel minder doorwegen. Vroeger kregen ook koppels die niet zo goed bij elkaar pasten toch kinderen. Omdat dat zo van hen werd verwacht. Vandaag hebben we veel meer vrijheid, maar hangen we ook meer af van toeval en geluk. En ondanks misgelopen relaties blijft de kinderwens vaak erg sterk.”

Buitengesloten

Van de OK-vrouwen geeft 51 procent ‘relatiepech’ op als oorzaak van hun kinderloos bestaan, gevolgd door ‘andere omstandigheden’ (22 procent) en ‘onvruchtbaarheid’ (14 procent). Hoewel het gaat om pech, reageert de maatschappij vaak weinig begripvol. Dat merkt ook relatiedeskundige Rika Ponnet uit de verhalen van 35-plus vrouwen die nog een partner proberen te vinden: “Deze vrouwen krijgen te maken met terechtwijzingen als ‘je had maar beter moeten plannen’, en goedbedoelde adviezen als ‘leg je lat eens wat lager voor een partner’. Ze worden ter verantwoording geroepen of buitengesloten. Dat is allemaal erg pijnlijk en het verbaast me niets dat zij dan ook soms liegen of vermijdingsgedrag tonen. De empathie voor deze groep zou echt groter mogen zijn.”

Nekkebroeck en Ponnet bevestigen het belang van relatiepech. “De meerderheid wil enkel kinderen met een partner en heeft gestrande relaties achter de rug. We zien ook vrouwen met een partner die al kinderen heeft en er geen meer wil”, zegt Nekkebroeck.

Over relatiepech benadrukt de psychologe twee punten tegenover de vrouwen die ze ziet. “Velen stellen me de vraag hoe anderen hiermee omgaan. Ik ben geen relatiecoach, ik stel alleen vast dat vrouwen eicellen willen invriezen omdat relaties scheef lopen. Maar het helpt om aan te geven dat ze zeker niet alleen zijn, hoewel ze zich wel zo voelen. Dit onderzoek bevestigt dat.”

Daarnaast vraagt Nekkebroeck de vrouwen met aandrang om moeite te doen een partner te vinden. “Eicellen invriezen is iets wat je kunt controleren. Maar omdat de meerderheid zeker geen kind alleen wil en een partner zoekt, moet ik ze erop wijzen dat ze daar ook werk van moeten maken. Dit zijn geen vrouwen die niet van straat raken. De meeste hebben lange relaties

gehad. Zo’n 60 procent zit nu wel op datingsites, maar anderen hebben het opgegeven. Ik vraag hen toch werk te blijven maken om een partner te vinden.”

Vanuit de relatiebemiddeling ziet Ponnet wel dat vrouwen boven de 35 jaar een stuk lastiger een partner vinden dan jongere vrouwen omdat mannen de biologische klokken te hard horen tikken. “Sommige vrouwen zijn echt geobsedeerd en dat werk natuurlijk averechts”, zegt Ponnet. Ook ziet zij naast pech en toeval ‘boycotgedrag’ bij OK-vrouwen.

Ponnet: “Soms verbaast het me toch dat vrouwen die beweren dat ze een sterke kinderwens hebben, de tijd lieten passeren en veel te lang in een relatie bleven hangen waarvan ze wisten dat die niet zou blijven duren. Niet zelden is er toch ook sprake van verlatings- en bindingsangst, een onvermogen om zich echt kwetsbaar op te stellen en over te geven. Zoiets heeft te maken met de jeugd of de bagage van eerdere relaties en het uit zich vaak in stoer gedrag waarbij mannen de boodschap ‘Ik heb niemand nodig’ krijgen. Of er is de onwil om bijvoorbeeld open te staan voor een gescheiden man die al kinderen heeft, voor een man die niet aan het perfecte ideaalbeeld voldoet.”

Vooroordelen

In het iVOX-onderzoek werd aan moeders gevraagd waarom zij denken dat andere vrouwen kinderloos zijn. Het antwoord is niet verrassend. Volgens de moeders geven kinderloze vrouwen voorrang aan hun carrière. Een cliché dat echter niet blijkt te kloppen, want slechts 1,6 procent van de OK-vrouwen zegt dat er geen kinderen kwamen omdat ze voorrang gaven aan hun carrière.

Keer op keer moeten ook Nekkebroeck en haar collega’s het vooroordeel ontkrachten dat OK-vrouwen ‘carrière vrouwen’ zijn die hun kinderloosheid en singleschap zelf gezocht hebben. “Dat is zo onterecht, want het woord ‘carrière vrouw’, dat je te vaak hoort of in sommige media ziet staan, roept associaties op met kille, berekende wezens die enkel met status en inkomen bezig zijn”, zegt Nekkebroeck. “Maar onder de vrouwen die hun eicellen laten invriezen zien we zogoed als nooit mensen die dat doen omdat ze hun loopbaan voorrang willen geven. Natuurlijk hebben de meeste vrouwen een baan. Zo ongeveer iedereen moet werken en het aantal hoogopgeleiden is altijd maar gestegen. Dat zijn echter niet de redenen waarom deze vrou-

‘Ik merk veel wanhoop bij deze vrouwen. Ze moeten afscheid nemen van een levensdroom’

RIKA PONNET
RELATIEDESKUNDIGE

wen onbedoeld kinderloos zijn.”

Uit het onderzoek blijkt duidelijk dat OK-vrouwen zich misbegrepen voelen en liever het onderwerp uit de weg gaan. Zich moeten verantwoorden over waarom ze geen kinderen hebben, blijkt de grootste frustratie, maar ook gesprekken over kinderen liggen gevoelig. OK-vrouwen voelen zich vaker ongelukkig dan hun leeftijdgenoten. Ze hebben vaker een negatieve indruk over zichzelf, liegen meer over hun verhaal en mijden sommige vrienden of situaties die hen met hun kinderloosheid confronteren.

© CHARLOTTE DUMORTIER

‘OK-vrouwen worden ter verantwoording geroepen of buitengesloten. De empathie mag wat groter zijn’

JULIE NEKKEBROECK
PSYCHOLOGE

Meer dan vier op de tien OK-vrouwen voelt zich helemaal niet ‘oké’, maar abnormaal in onze samenleving, dubbel zoveel als bij de bewust kinderlozen (21 procent). Meer dan één op de drie voelt zich minderwaardig ten opzichte van moeders.

In therapie

Onderzoek van Nekkebroeck en haar collega's bevestigt dat de OK-vrouwen zich niet zo goed in hun vel voelen: “Eén op vijf van de vrouwen die bij ons aankloppen om eicellen in te vriezen, is in therapie of neemt medicatie, en dat is zeer vaak omdat ze worstelen met hun situatie. Ze willen uitzoeken waarom ze altijd op mannen vallen die zich niet willen engageren of wat er eventueel mis is met hen. Dat laatste is soms redelijk hartverscheurend. Niet alleen zitten ze met frustratie en verdriet, ze leggen de schuld bij zichzelf. En dat doet ook de buitenwereld te vaak”, zegt Nekkebroeck.

“Er zit inderdaad veel leed in die hoek”, bevestigt Rika Ponnet. “Ik merk veel wanhoop bij hen. Hun verhaal gaat over opeengestapelde verlieservaringen. Deze vrouwen gaan tegen hun 40ste hoe dan ook door een rouwfase omdat ze afscheid moeten nemen van een levensdroom. Zeker wie zowel geen partner als geen kinderen heeft, mist de intieme kanten van het leven en dus in feite de essentie ervan.”

Ook psychoanalyticus Stijn Vanheule (UGent) ziet de OK-vrouwen vaker in zijn kabinet. “Vooral wanneer er partner noch kinderen zijn, is het zwaar. Deze vrouwen genieten niet van een gezin zoals moeders dat doen en ook niet van de vrijheid die bewust kinderlozen, die veel vaker een partner hebben, zo hoog in het vaandel dragen. Bovendien is hun verlieservaring niet concreet of tastbaar. Ze hebben geen kind of partner verloren, ze hebben een ervaring verloren. Vaak is daar

ook niet meteen iets concreets aan te doen. Om die twee redenen is er veel minder begrip voor hun verdriet en is het een taboe. Vandaar de soms harde reacties.”

En nu?

Bijna drie op de tien OK-vrouwen onderneemt vandaag van alles om toch nog kinderen te kunnen krijgen. Van die ondernemende OK-vrouwen, overweegt meer dan een derde adoptie, stelt één op de vijf haar eisen voor een partner bij en schrijft één op de tien zich in op een datingsite. 6 procent laat eicellen invriezen.

Al die strategieën garanderen echter niets en zijn complex, zo blijkt. “De OK-vrouw illustreert hoe fundamentele dingen in het leven, een relatie en ouderschap veel minder maakbaar zijn dan we misschien willen denken”, zegt Vanheule.

De fertiliteits- en relatie-experts bevestigen dat. “Eicellen laten invriezen, betekent psychisch een opluchting omdat je de tijd wat rekt”, zegt Nekkebroeck. “Maar het is nog altijd een hele procedure, het kost wel wat en het geeft geen garantie op een kind. Het blijft stukken omslachtiger dan ‘op tijd’ moeder worden.”

De experts zijn het erover eens dat de OK-vrouwen zelf van alles kunnen doen, zoals eventueel therapie over bindingsangst, daten, eicellen invriezen maar ook betekenisvolle banden met andere kinderen opbouwen.

Vanheule wijst verder op het belang van rolmodellen en lotgenoten zoeken: “Na een periode van diep verdriet zie je toch dat die vrouwen vaak andere manieren vinden om hun leven betekenis en invulling te geven. Maar het zou allemaal wat minder zwaar zijn mochten ze deze ervaring delen met andere OK-vrouwen en mochten er BV's of andere bekende figuren laten zien hoe kinderloos blijven niet per se een onbevredigend leven hoeft te betekenen.”

Ponnet vindt ten slotte dat het oerklassieke script moet veranderen. “Er moet een nieuw verhaal geschreven worden. Moeders zijn inderdaad vaak drammerig en hebben het de hele tijd maar over hun kroost. Dat is beklemmend en stimuleert de stigmatisering van kinderloze vrouwen. Het idee-fixe dat moederschap het ultieme doel is van een vrouwenleven, mag wel eens op de schop. Ongewild kinderloze vrouwen kunnen de brug slaan tussen de moeders en de bewust kinderlozen door te laten zien dat een vrouwenleven even rijk, vol, fantastisch, vrouwelijk en ook vol van liefde voor kinderen en solidariteit met moeders kan zijn zonder dat je per se letterlijk moeder moet zijn.”

Bewust kinderloos

56 procent van de Vlaamse kinderloze vrouwen heeft bewust voor hun situatie gekozen. Zij willen hun vrijheid liever niet opgeven, hebben geen last van een tikkende biologische klok of zien geen moederrol voor zichzelf weggelegd. Die groep heeft dan ook een levensvisie en overtuiging die frontaal botst met die van moeders en ongewild kinderloze vrouwen.

Slechts een kwart van de bewust kinderloze vrouwen droomde ooit van een kind. De bewust kinderloze en ongewild kinderloze vrouwen ('OK-vrouwen') delen de ervaring dat ze zich telkens weer moeten verantwoorden voor hun situatie. Bijna de helft van de bewust kinderlozen (46 procent) en nog iets meer van de OK-vrouwen (56 procent) noemt dat als grootste frustratie.

Ze delen ook het gevoel dat moeders voorgetrokken worden in onze samenleving. En hebben niet altijd evenveel begrip voor moeders. Bijna 6 op de 10 kinderloze vrouwen zijn van oordeel dat vrouwen zonder kinderen meer tijd hebben voor de essentiële zaken in het leven. Bijna de helft beweert dat vrouwen zonder kinderen simpelweg meer uit het leven halen. Acht op de tien bewust kinderlozen is van mening dat vrouwen van hun leeftijd met kinderen slaven zijn van de hobby's van hun kinderen.

“Het is typisch dat die scenario's zo botsen”, zegt psychoanalyticus Stijn Vanheule. “Aan moederschap wordt zo veel belang gehecht dat je bijna niet anders kunt dan je fel positioneren wanneer je niet voor dat klassieke verhaal kiest. De bewust kinderloze vrouwen kunnen dat en doen dat duidelijk, de ongewild kinderlozen zitten in een gewrongen positie omdat zij wel die kinderwens delen met de moeders. Meer wederzijds begrip onderling zou mooi zijn.” (BDB)

Ter afsluiting van deze special vertellen drie vrouwen van rond de veertig over hoe ze omgaan met de tikkende klok en de negatieve commentaren. 'Ben ik echt te lang bezig geweest met zaken die er misschien niet zo toe doen?'

Charlotte

'Het is rauw en rouw'

Charlotte* (39) weet het nu wel zeker: het is te laat. Na het geworstel met het verlies van de kans om ooit moeder te worden, is er nu een soort berusting. 'Soms denk ik dat de biologische klok de kinderwens van vrouwen sterker maakt dan dat ze in feite is.'

"Ik kom uit een fijn gezin met drie kinderen. Mijn ouders willen kleinkinderen. Soms ben ik daar meer bezig dan met mijn eigen gevoelens. Maar zij worden misschien wel nog grootouders, want ik ben de oudste. Zelf weet ik nu wel zeker dat het moederschap aan mij voorbijgaat", zegt communicatiemanager Charlotte.

Hoe weet ze dat zo zeker? "Ik ben single en 39. Ik heb mij verdiept in de statistieken en de kans om nog op natuurlijke wijze moeder te worden zakt na je 36ste tot enkele procenten. Overtuigd door vriendinnen ben ik ook langsgeweest bij een fertiliteitscentrum. Dat is heftig, zo in je eentje. Ze prikken en checken.

"Je zit daar tussen koppels die samen door een ivf-procedure gaan en alles terugebetaald krijgen. Dan voel je je toch eenzaam. Door die tests weet ik dat mijn vruchtbaarheid op haar einde loopt. Invriezen heb ik overwogen, maar ik kan het niet betalen. Anders had ik dat wel gedaan om wat mentale rust te kopen."

'Als je het echt, echt wilt, kun je dat wel betalen', zo reageren sommige vrienden. "Vreselijk", zegt Charlotte. "Het suggereert dat je heel veel voor het moederschap over moet hebben. Maar te duur is te duur. Ik leef nu, niet in een hypothetische toekomst. Die procedure is trouwens ook geen garantie."

Afgewezen worden

En ja, misschien is Charlottes drang om moeder te worden net iets minder sterk dan bij anderen. "Ik zou het niet willen zonder geliefde en die heb ik nu niet. Het is akelig om op die leeftijd te beseffen: 'Ik mis iets wat wellicht geweldig is en er is niets wat ik kan doen.' Het is rauw en rouw. Maar tegelijkertijd zie ik hoeveel geluk ik in allerlei andere facetten van mijn leven heb, en hoe andere vrouwen zonder kinderen het erg goed stellen. Ik ben blij dat ik hen ken. Zij stellen mij misschien geruster dan eitjes in de vriezer."

Had ze dan niet gedacht dat het zo zou lopen?

"Als puber en twintiger voelde ik weinig voor kinderen. Daarna had ik een lange relatie en rond mijn 33ste begon ik dat verlangen wel te voelen. Die relatie liep op de klippen, onder andere net omdat mijn geliefde toen 'nog niet klaar' was. En ja, dan word je 35 en 36 en 37. Ik had drie jaar een andere relatie met iemand die zich ook weer niet wilde binden."

Mocht ze keihard de biologische klok hebben voelen tikken, dan had Charlotte 'niet zo haar tijd verdoen', zeggen sommige vrienden. "Maar ik ben een romanticus. Ik kan relaties niet zo pragmatisch bekijken. Net daarom ook kan ik nooit een eenduidig antwoord formuleren op de vraag of ik kinderen wil. Dat hangt echt af van met wie ik samen ben.

"Het bangst ben ik eigenlijk nog om afgewezen worden omdat je ondertussen te oud bent om nog kinderen te krijgen. Dat zou wel bitter zijn. De ene man 'was er nog niet klaar voor', nu zou het dan te laat zijn."

Kwetsende 'adviezen'

Vandaag is er sporadisch nog eens een vlaag van angst en verdriet. "Tegelijkertijd heb ik sterk gevoeld hoe hard je iets kunt willen, net omdat je het aan het verliezen bent. Soms denk ik dat enkel die tijdsdruk de kinderwens van vrouwen in deze fase sterker maakt dan ze in feite is."

'Andere vrouwen zonder kinderen stellen me meer gerust dan eitjes in de vriezer'

Dat besef helpt. En Charlotte heeft heel wat vrienden, onder wie veel mensen die ook partner noch kinderen hebben. "Met hen geniet ik nog bewuster en harder van de voordelen die vasthangen aan géén kinderen hebben. De kwetsende 'adviezen' hoor ik ook minder en minder, en stilaan komt het gevoel bovendien dat een leven zonder kinderen misschien toch het beste leven voor mij kan zijn. Ik heb gelezen dat tweeverdieners zonder kinderen systematisch de gelukkigste mensen blijken. Dus ik verleg mijn ambities."

En ze bekijkt het filosofisch. "Dankzij mijn eigen moeder. Die zegt: 'Ik was een kind van mijn tijd en kreeg gewoon kinderen omdat dat zo was. Jij bent ook een kind van je tijd. Je hebt meer kunnen experimenteren en van alles proeven, waardoor je nu op dit punt bent beland. Maar je hebt al veel gerealiseerd waar je ook trots op kunt zijn en kunt in opgaan. Koester dat. Er is niets dat gelukkiger maakt.'" (BDB)

* Charlotte is een schuilnaam.

© VEERLE FRISSEN

Anneke

'Als ik single was, zou ik meer in paniek zijn'

Anneke Ernon (38) voelde nooit de biologische klok die bij sommige van haar vriendinnen plots wel begon te tikken. Maar vandaag liggen de kaarten anders. 'De deadline dringt zich op, maar moeder worden is niet het belangrijkste in mijn leven.'

Communicatiespecialiste Anneke uit Brussel heeft een relatie die "helemaal goed zit". In combinatie met haar leeftijd (38) heeft dat de kinderkwestie op de voorgrond geduwd. "Ik heb nooit gehandeld naar een sterke kindervens. Die was er, maar ze was latent. Een duidelijk deel van mijn toekomstbeeld is het nooit geweest. Zelfs als klein meisje had ik maar een korte poppenfase."

Maar vandaag is er wel een 'nu-of-nooit'-fase. "Die deadline dringt zich op. Bovendien zit ik nu, na relaties die afliepen en langere periodes als single, in een situatie waarbij het kan. Want alleen zou ik nooit een kind willen. En ik moet ook toegeven dat het toch wel opvalt hoe super mijn geliefde met kinderen is. Dat doet toch iets met mij."

'Ik heb vriendinnen bij wie kinderen krijgen een doel op zich is'

De band met dat metekindje, de dochter van een vriendin, herinnert Anneke er ook aan wat het is of kan zijn, een kindje zien opgroeien. "Ik volg haar van dichtbij. Als ik haar en haar ouders bezig zie, denk ik soms: 'Ernon, waar zat jij met je gedachten, ge zijt toch niet iets erg belangrijks vergeten, hè?' Want misschien is een kind hebben wel iets erg knaps en ben ik al die jaren bezig geweest met zaken die er misschien niet zo toe doen? Nu, mijn lichaam heeft er mij in ieder geval niet op gewezen. Nooit heb ik die biologische klok gevoeld die ik bij sommige vriendinnen aan het werk zie."

Maar dwingende vraag van het lichaam of niet, de kinderkwestie ligt op tafel. En zo komt het belang van familie sterker op de voorgrond. "Ik kom uit een grote, leuke familie en vind het heerlijk om mijn banden aan te halen met nichten die mij nog in hun armen hebben gehouden toen ik pas geboren was. Altijd al hechte ik veel belang aan mijn familie, maar pas in deze periode van mijn leven sta ik er voor het eerst bij stil dat ik het maar een akelige gedachte zou vinden mocht het bij mij stoppen."

Nooit eerder kwamen al die vragen over moeder worden zo aan de oppervlakte. "Ik heb vriendinnen bij wie een kind krijgen een doel op zich is. Bij mij was het altijd situationeel. In die bepaalde relatie wel, in die andere niet. In een vorige relatie heb ik een periode een kindervens gehad omdat de kaarten juist lagen. Maar het kwam er niet van. Ondertussen weet ik dat ik best naar mijn gevoel luister. Nu voel ik dat de optie nog open ligt en dat is een geruststellende gedachte."

Zelfs nu, in de laatste rechte lijn, is het met andere woorden geen absolute topprioriteit waar verbeterd aan wordt gewerkt. "Zo zit ik niet in elkaar. Mocht je mij nu vragen wat het belangrijkste in mijn leven is, dan zou ik niet zeggen: 'moeder worden' maar: 'innerlijke rust en harmonie', 'de dag plukken'. Wellicht zou ik meer in paniek zijn mocht ik nu single zijn of begin de veertig. Nu ik in een situatie zit waarin het kan en een fijne gedachte lijkt, sta ik ervoor open en kan ik me aan de idee overgeven. Maar mijn relatie, de liefde die je geeft en krijgt, blijft het belangrijkste."

"Of daar een kind bijkomt, wil ik niet forceren, ook al stel ik me nu al die vragen over moederschap. Komt het er niet van, dan ga ik, denk ik, niet in een zwart gat vallen." (BDB)

Francesca

'Ik voel me geen halve vrouw omdat ik geen eigen kinderen heb'

Ook Francesca Vanthielen (43) stelde na jaren gretig leven in medialand vast dat er dan toch geen kinderen kwamen. 'Het leven is minder controleerbaar dan we willen.'

BARBARA DEBUSSCHERE

“

Ik zag mezelf wel altijd als moeder, ooit. Je groeit op met de idee dat je ooit een partner zult ontmoeten met wie je samen zult beslissen om kinderen te maken”, zegt Francesca Vanthielen.

Tussen een tangofestival en de Ten Miles door, wil ze het wel graag eens hebben over het 'gerateerde' moederschap. “Straks ga ik mijn drie stiefdochters ophalen van school. Ik ben al drie jaar hun 'plus'-mama. Momenteel heb ik niet het gevoel dat ik iets gemist heb omdat ik geen eigen kinderen heb. Niet dat ik hun moeder wil of kan zijn. Maar ik voed hen wel mee op en dat is erg fijn.”

Zo had ze het zich echter nooit voorgesteld. “Ik geloofde toen ik jong was nog erg in de maakbaarheid van mijn toekomst. Ik zag kinderen krijgen als iets wat ik op een bepaald moment met mijn partner zou beslissen.”

Wel 'wist' ze in haar tienerjaren al dat ze wellicht nooit een jonge moeder zou worden. Vanthielen: “Dat was een latente gedachte die sterker werd toen ik voor de televisie ging werken en mijn zus kinderen kreeg. Bij haar zag ik hoe heftig het kan zijn, kinderen opvoeden. En in mijn job had ik het zo fantastisch dat ik me voornam vooral eerst daar van te genieten.

“Tot mijn zesentwintigste heb ik in feite alleen maar gereisd voor het werk. Ik had toen een vaste relatie,

maar wij reisden en werkten samen. Dat was zo uitzonderlijk dat de gedachte om moeder te worden werd uitgesteld. Ik had daar toch nog jaren de tijd voor.

“Volgens mij ben ik ook niet een van die geboren moeders die als ze nog jong zijn al natuurtalenten blijken te zijn. Dat merk ik nu, met de stiefdochters. Kinderen kunnen je echt uitdagen. Je hebt soms stalen zenuwen en onderhandelingsstack-tieken nodig.

“Kalm blijven wanneer ze je het bloed van onder de nagels halen. Niet autoritair doen maar toch ook niet over je heen laten lopen, en je kunnen verplaatsen in de positie van het kind, dat is erg belangrijk. Op mijn 26ste kon ik dat allemaal niet. Ik zou toen geen goede moeder geweest zijn.”

Deadline

En nu is ze geen moeder. Of toch niet letterlijk. Het geloof in de maakbaarheid van de toekomst brokkelde langzaam af.

“Op een bepaald moment is het dan wel het goede moment en dan heb je net geen relatie of niet een om kinderen in te hebben. En ik wilde zeker nooit alleen moeder worden. Ik heb een jaar in Londen gezeten en na mijn dertigste ging ik veel naar Buenos Aires, om me te verdiepen in de tango. Dat was misschien een soort vluchtroute, want de

meeste vrienden kregen kinderen.

“Telkens wanneer een relatie misliep, treurde ik niet om het verlies van mijn kans om moeder te worden, maar om het verlies van die relaties zelf. Wanneer het er een was waarin ik kinderen had kunnen hebben, dan had ik verdriet om wat had kunnen zijn, in die specifieke verhouding, met die specifieke man. Dat is anders dan de diepe rouw die ik bij sommige vrouwen zie over gerateerd moederschap.”

Een heftige drang om moeder is er dan ook nooit geweest. “Het was meer een verlangen vanuit het hart dan vanuit de buik. De obsessie, paniek en wanhoop die ik bij anderen zie, heb ik niet ervaren.”

Zelfs nooit iets wat in de buurt kwam? “Ik denk dat ik mezelf mentaal voorbereid heb op de biologische deadline. Dan zag ik bijvoorbeeld een uiterst schattig kindje en dan smolt ik. Op zulke momenten ging ik, toen ik halverwege de dertig was, wel aan introspectie doen. Was ik zo vertederd omdat daar toch een dieper verlangen onder zat? Ik zocht dat uit want ik wou niet op m'n veertigste plots in de stress schieten.”

Dat was de leeftijd die Vanthielen voor zichzelf als grens stelde om moeder te worden. “Ik vond het

‘Op een bepaald ogenblik is het dan wél het goede moment, en dan heb je net geen relatie’

geen goed idee om langer te wachten. Ik vind ook dat je geen recht hebt op een kind, dus ik zag mij ook niet via de techniek de tijd rekken terwijl ik de veertig voorbij was.”

Maxi Cosi, no more

Er waren ook de tantes die Vanthielen toonden dat een kinderloos vrouwenleven zeker geen trieste zaak hoeft te zijn. “Die levens waren rijk gevuld met partners, stu-

dies, interessant werk, heel veel vrienden. Een van hen was ook een soort mentor voor anderen, speelde een rol in de levens van andere kinderen. Daar heb ik wel aan gedacht toen ik zelf uitzocht wat ik nu precies wilde.”

En toen kwam ze haar partner tegen die al drie dochters had en in een andere stad woonde. “In theorie hadden we meteen aan een baby kunnen beginnen, maar de meisjes

waren toen één, zes en tien, en de oudsten hebben ons toch wel laten inzien dat opnieuw een klein kindje, speeltuinen, Maxi-Cosi's, et cetera een grote druk op dat nieuw samengestelde gezin zouden zijn.”

Ondertussen was Vanthielen er ook wel uit. Het zou niet gebeuren. “Het liep nu eenmaal anders en ik heb er vrede mee. Al bij al ben ik er lang mee bezig geweest en zo heb ik het heel geleidelijk kunnen accepte-

ren. In dat proces heb ik gemerkt dat mijn levenshouding er toch heel erg een is van: ‘Neem het leven zoals het komt. Bedenk dat je kanker had kunnen krijgen, of een auto-ongeluk of dat je een zwaar en armoedig leven had, zoals zo veel mensen.’”

Het maakbaarheidsidee vervangen door de realiteit van het toeval hielp ook. “Mocht ik op die dag op een ander terras gezeten hebben, was ik misschien een andere man tegengekomen en was ik nu misschien een gescheiden moeder. Het leven is minder controleerbaar dan we willen.”

Onzin

Negatieve commentaren zijn er nauwelijks. “Misschien omdat ik bekend ben. Ik hoor soms dat anderen daarom alleen achter mijn rug kritiek geven. Maar ik weet dat sommige kinderloze vrouwen horen: ‘Jij kunt niet weten hoe de band met een kind is.’ In zekere zin is dat waar, ik heb geen kind op de wereld gezet,

‘Ik vind niet dat je récht hebt op een kind, dus ik zag mij ook niet via de techniek de tijd rekken’

maar die biologische band is niet noodzakelijk om kinderen graag te zien. Het enige wat ik zelfs soms hoor is het ‘carrière-argument’. Onzin die mij niet raakt. Alsof er niet heel veel mensen met kinderen carrières hebben.”

Vanthielen heeft ook niet de indruk dat ze zich moet inhouden als ze de voordelen van een leven zonder eigen kinderen in de verf zet. “Ik hou van een gevarieerd en gevuld leven met ruimte voor improvisatie. Mijn vriend kan bijvoorbeeld niet ingaan op geweldige aanbiedingen van buitenlandse universiteiten omdat hij jonge kinderen heeft. Ondertussen kan ik mijn sterke zorgfactor, mijn moederlijke kant botvieren bij mijn stiefdochters en vrienden.

“Moederen hoeft niet per se letterlijk te zijn. Mijn eigen moeder is als jongste van negen meer opgevoed door haar oudste zus dan door haar eigen moeder. Ik soigneer mensen graag en ik vertrouw ook andermans kinderen. Nee, ik heb geen spijt en voel mij zeker geen halve vrouw omdat ik geen eigen kinderen heb.”

